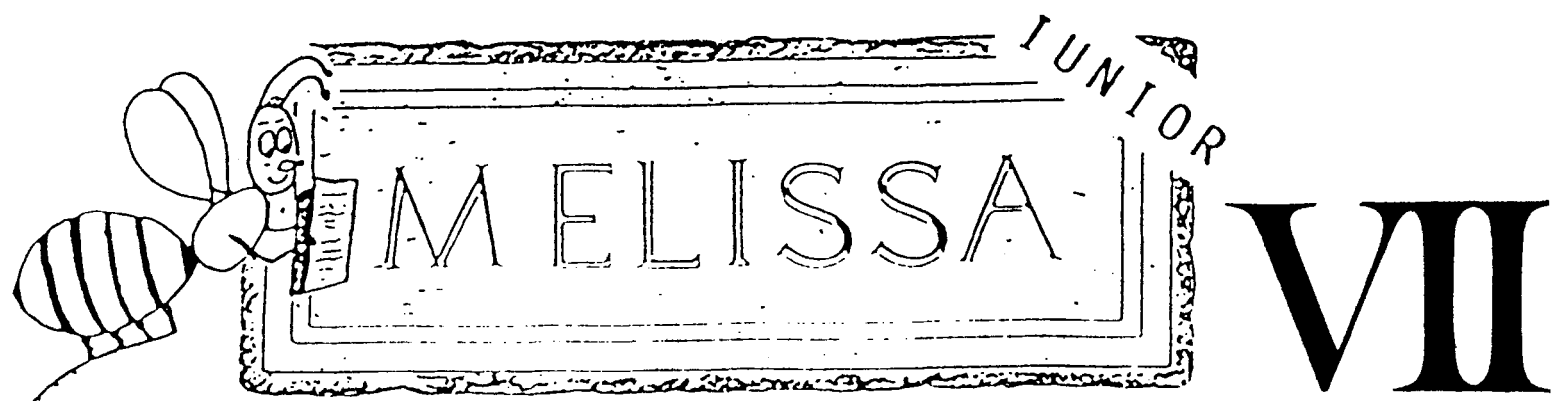

Lunae die 16^a m. Decembris aⁿ 1985^a
a.d. XVII Kal. Ianuarias MCMLXXXV

EUROPAEA FOLIA SECUNDO QUOQUE MENSE LATINE EDITA

Editor responsalis: Diana LICOPPE - Avenue de Iervueren, 76, Iervurenlaan- 1040 BRUXELLIS

Tel.: 734 55 42.

Redactrices : Francisca DERAEDT et Diana LICOPPE.

COLUMBANUS ROMEAN

Qui, a Gallia iter faciens in Italiam, transierit specum
fossam ferriviarium qui terebrat montem Frejus, pervenit,
emergens tandem a tenebris ad lucem, ad Italicam stationem
urbis "Bardonecchia" ; cum autem, post quattuor stationes
ferriviaras, occurrerit oppidulo "Chiomonte", extollat oculos
et prospiciat attente iugum montium quod attollitur a sinistra
parte itineris. Cernet qui dicuntur "i denti di Chiomonte", id
est complura cacumina, quae exsurgunt invicem distantia
brevis spatio, ceu immanes et asperrimae turrets, quasi sint
congressus Gigantum.

qui dicitur per
his *lis* Duo chiliometra circiter ante Dentes illos gigantes,
proximus fastigio iugi montium, aperitur qui dicitur
"cuniculus Columbani Romean", opus insigni laude
decorandum.

Totum illud latum montis quod prospicit oppidulum
"Chiomonte", erat temporibus elapsis aridum et saxosum,
cum nullus fons neque rivus id rigaret. Contra, ultra
fastigium montis, patebat parva vallis, quae secabatur
spumeis torrentibus, se devolventibus a non longinquo monte
"Niblè", obsito nivibus perennibus.

Saeculo XVI, quidam incola oppiduli "Chiomonte" mente
concepit propositum quod videbatur esse somniantis :
ascendere fere ad fastigium montis, eum terebrare cuniculo qui
perveniret ad latum oppositum, ubi erat parva illa vallis,
locuples copiosis torrentibus, et illinc derivare abundantem
vim aquarum, quae irroraret aridum latum montis.

Et ecce, aestate anni 1526ⁱ, comitatus fido cane, praeditus
rudibus instrumentis, ut scalpro, malleo, ligone atque bipalio,
ille vir alpicus, nomine Columbanus Romean, coepit
ascendere asperum latum montis.

Cum pervenisset circiter quingenta metra a linea
displuvii, coepit solus transfodere viscera montis.

Per tres menses id egit contumaciter, sub tentorio
dormiens noctu, ac diu lente penetrans in saxea viscera
montis. Eius canis, condocefactus, descendebat interdum a
iugo montis usque "Chiomonte", et ibi familiares Columbani
eum onerabant cibariis quae ingeniosa bestiola, idem iter
scandens, ferebat ad eum.

Ad prima frigora autumnii, Columbanus statuit reverti
domum; cuniculus, altus plus quam unum metrum et unum
metrum circiter patens in latitudinem, iam se insinuabat
aliquot metra in latum montis; Columbanus autem iam sibi
consciis factus erat totum opus posse adduci ad bonum
exitum.

Transactis hieme atque vere, ecce iterum Columbanus
opus resumpsit, et per septem aestates Noster pertinaciter
opus perrexit, placidus et inter montes seductus, dum populi
magnae partis Europae, excitati vehementibus verbis Lutheri,
ineunt acerbissima bella.

Tandem, mense Septembri anni 1533ⁱ, ultimum
herbidum diaphragma corruit, et Columbanus, oculis
lacrimulis lucentibus, prospexit improvise parvam vallem
oppositam, sonantem laeto fragore torrentium.

Haud arduum fuit deducere ad cuniculum vim abundantem
aquarum, quae rapide penetrantes in eum, post breve tempus,
hilaro impetu eruperunt in latum adversum montis, se
diffundentes per eius saxosam superficiem.

Columbanus Romean ergo vicerat! Ab illo die, regio illa
declivis (La Ramà vocant), antea arens et siticulosa, neque

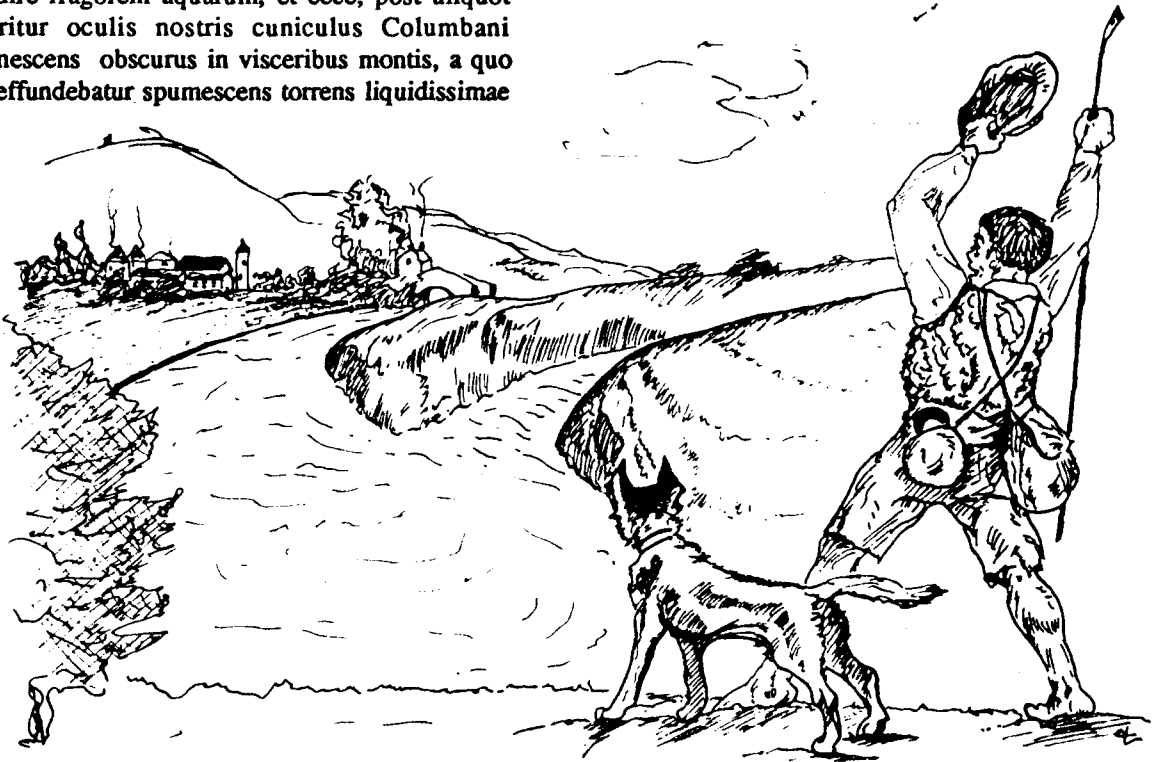
herbis nec floribus nec plantis laeta, facta est regio exornata dumetis et arboribus et virentibus pratis.

110 Cum primum filiolus meus Paulus certior factus est de hac mirabili re gesta Columbani, subito rogavit ut ad cuniculum ascenderemus (solebamus aestivare in urbe montana "Oulx", quae pauca chilometra distat a "Chiomonte".

115 Quomodo abnuerem? Vecti autoraeda usque "Chiomonte", aggressi sumus alacres declivitatem montis. Post tres horas, coepimus audire fragorem aquarum, et ecce, post aliquot minuta, aperitur oculis nostris cuniculus Columbani Romean, evanescens obscurus in visceribus montis, a quo laeto impete effundebatur spumescens torrens liquidissimae aquae.

Taciti et stupore defixi restitimus admirabundi, ac ^{pauls pro} ~~mox~~ contineri non potuimus quin toto corde plauderemus illi alpico viro eiusque inflexibili constantiae, non vero obliti fidi canis, cuius quoque ope illud audax facinus potuerat perducere ad exitum.

Guido ANGELINO.

BERTHA LONGIS PEDIBUS

117 Omnes novistis Caroli Magni patrem, Pepinum Brevem. Hic rex, quamvis parvus, fortissimus erat. Audiverat filiam regis Hungariae, nomine Bertham, venustam perpulchramque esse; itaque eam in matrimonium ducere voluit. Rex Hungariae adsensit atque filiam suam cum ancilla eius in Francogalliam misit. Sed, cum in Francogallia fuerunt, ista ancilla, quae non solum proditrix erat, sed etiam similis Berthae, exceptis pedibus minus longis, Bertham in silvis reliquit et in eius locum Pepinum ¹¹⁸ Brevem nupsit.

120 Parvula regina, sola territaque, in vasta silva flebat. Post aliquot dies feliciter recepta est a familia quae in silva domum suam habebat. Cum eis novem annos vixit.

125 Interea, mater Berthae, quae filiam suam reginam esse putabat et eam videre cupiebat, in Francogalliam venit. Sed, postquam advenit, o mirabile visu! non filiam sed ancillam Pepini ¹²⁶ nupsisse animadvertit! Summo dolore affecta, interrogat ancillam quae fatetur Bertham in silvis relictam esse. Omnibus silvis diu exploratis, Pepinus Brevis Bertham tandem invenit duxitque in matrimonium. Bertha ¹²⁷ ~~hinc~~ ¹²⁸ ~~hinc~~ felix ei duos filios dedit, e quibus Carolum Magnum.

PANEM ET CIRCENSES

is Iuvenal/ poeta scribebat populum Romanum tantum rogare PANEM ET CIRCENSES.

Etenim unoquoque mense, plebs accipiebat frumentum gratuitum. Quod, imperio incipiente, plus quam trecenta milia hominum accipiebant. Circenses a ditissimis civibus vel ab imperatoribus praebebantur. Iam ab Urbe condita exstabant Romae ludi sicut curruum cursus et gladiatorum vel belluarum pugnae.

Ab imperio, ludi per totum diem agebantur

Curruum cursus habebantur in Circo Maximo qui Romae continere poterat plus quam ducenta milia spectatorum. In initio, cifici statura erat lignea sed tam frequentia erant incendia ut Neronis aetate lapidibus marmoreque repararetur.

Equi erant primum privatis possessoribus. Postea, Imperatorum aetate, dividebantur in quattuor factiones quae colore agnoscebantur et vocabantur prásina, vénetá, alba et russáta. Spectatores favebant uni e factionibus. Fautores uniuscuiusque coloris inter se in viis pugnant. Imperator ipse colori favebat. Nero e.gr. factioni prásinae favebat et viridi veste indutus in Circum veniebat.

Auríga galeabatur et coloris sui sagato induebatur. Equorum frena ad eius zonam ligabantur quare cultellum habebat quo, si ceciderat, frena secare poterat. Septem circuitus conficere debebat.

DE AMPHITHEATRO.

Verbum "amphitheatrum", origine Graecum, significat "bi-theatrum". Forma eius est rotunda vel ovata. Romae, Amphitheatrum Flavianum, i. e. Colosséum, quinquaginta ^{h milia} hominum continere poterat. Aestuosa tempestate, velum super aedificium extendebatur quo spectatores protegerentur.

Ibi habebantur, inter alia, gladiatorum pugnae. Iam Tuscorum temporibus, cum dux periisset, eius servi et nonnulli e captivis necabantur. Postea tela acceperunt et inter se pugnant usque ad mortem.

Romani hanc morem ceperunt non solum in funeribus sed etiam in festis religiosis.

Ante principatum institutum, gladiatores exercebantur in scholis privatis, praesertim Romae Capuaeque. Imperatorum temporibus, gladiatorum scholae rei publicae erant.

Nonnulla erant genera gladiatorum. Retiarius rete et tridente pugnabat. Adversarius eius saepe erat secutor, scuto et cásside armatus. Ubi retiarius pugnabat adversus Gallum, qui piscem in cásside habebat, clamabat: "Non te sed piscem oppugno! Cur aufugis?"

Cum gladiator vulnerabatur, scutum ponebat et sinistram ad pulvinar tollebat. Imperator eum salvare poterat sed saepissime iubebat populum ipsum aestimare. Si spectatores aestimabant eum bene pugnasse, pollicem levabant et gladiator curabatur. Si pollicem vertebant, mortem rogabant. Adversarius eum necabat brachiumque dextrum tollebat, victoriae signum. Populus victores ^{liber} acclamabat etsi multi gladiatores erant servi nefarii. Accipiebant marsupia auri plena et res gestae in parietibus inscribebantur. Matronae eos valde amabant, ut legere possumus Pompeiis.

Post nonnullas victorias, gladiatores ligneum ensem accipiebant, libertatis signum. Gladiatorum pugnae post meridiem et animalium ante meridiem habebantur.

In Colosséo monstrati sunt camelopardales, struthiones, leones, rhinocerotes, hippopotami, crocodilli pantheraeque. Ad artificia facienda nonnulli domabantur et educabantur. Belluae non tantum inter se pugnabant sed etiam adversus homines. Qui, sicut gladiatores, saepissime servi vel nefarii erant et in scholis specialibus exercebantur.

Accidebat ut nefarius morte damnatus ad belluas iaceretur. Erant sub amphitheatro cellae in quibus belluae custodiebantur et captivi claudebantur.

Nonnumquam amphitheatrum inundabatur ad naumachias faciendas. Dammati pugnas simulabant, e. gr. Persae Atheniensesque apud Salamina.

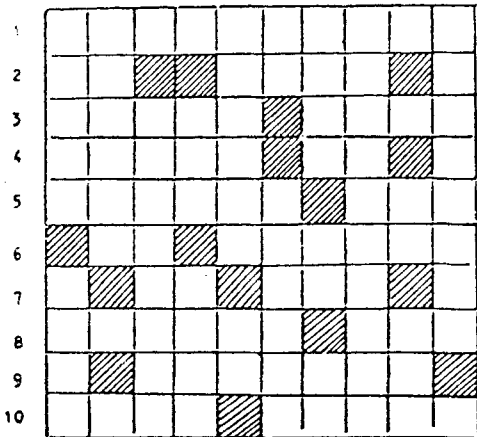
Circenses Romani facti sunt per multos annos post initium nostrae temporum rationis. Fuerunt gladiatorum pugnae usque ad 5um saeculum et belluarum usque ad 6um.

Imago prima invenitur in libro delineato a Iacobo MARTIN cui titulus est "ALIX".
Imago altera nuntiat novam pelliculam cui auctores sunt Paulus et Gaëtan BRIZZI et titulus "ASTERIX et la surprise de César".

Hes

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

VERBA INTEXENDA

Responsa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	P	A	S	S	U	U	M	S	E	
2	A	M	I	C	I	T	I	A	E	
3	T	A	M	E	N	L	E	U	I	
4	E	T	L	U	C	E	S		U	
5	R	I	S	U	M	S	T	A	S	
6	S	I	S	E	A	U	T			
7	U	N	S	T	A	T	U	I		
8	N	A	U	I	N	E	S	T		
9	A	B	U	N	D	A	N	S	I	
10	M	M	E	M	O	E	A			

la PERPENDICULARITER.

1. Verbum temporale usitissimum inter viros et mulieres.
2. Quae venit post nonam.
3. Quorum varietas est magna sed omnia Romam ducunt.
4. Is quem video. Longurius ad aquam e puteo hauriendam.
5. Cenamus. Sed.
6. Neque me neque te. Quibus milites se protegent.
7. Iussus medico factus. Non ex. Ultimum Caesaris verbum.
8. Legaveramus.
9. Ante "Hercle!". Exstat.
10. Cui Musa poetae est.

TRANSVERSE.

1. Hodiernus periodicus Latinus.
2. .. ames oportet. Sunt qui eum orant cottidie.
3. Eius impetu vincitur. De montibus descendunt.
4. Quem celebramus religiose. Genus pecuniae.
5. Aliquid pecunia accipimus. Prima pars primae partis.
6. Utrum... Si, non veniret.
7. Ante "Deus!". Ac. Dimidia pars duarum.
8. Intereat. Si mihi sunt.
9. Novissimus.
10. Capió. Cesso.